

Faktablad // Alkohol och skador på andra

Att alkohol kan orsaka skador hos den som dricker är välkänt. Skador som uppstår hos andra än den som dricker diskuteras mindre – men står för den största delen av den totala problembilden.

Flera studier visar att alkoholens andrahandskador i själva verket är större än de direkta skadorna hos de som dricker. Det gör alkoholen som riskfaktor unik, även i jämförelse med tobak: Där används skador på andra ofta använts som argument för mer reglering, men skadorna är absolut störst hos tobaksbrukarna själva.¹

En studie från Storbritannien som sökte rangordna drogrelaterade skador uppskattade att alkoholens andrahandskador² var dubbelt så stora som på konsumenterna själva. De sammanlagda skadorna av alkohol uppskattades där vara nästan dubbelt så stora som de totala skadorna från tobak.

Påverkar på många sätt

Alkohol skiljer sig från andra riskfaktorer genom att den inverkar på så många olika områden, både medicinskt och socialt. I den stora studien Global Burden of Disease³ finns ingen annan riskfaktor som påverkar så många olika sjukdomar och skador.

Konsekvenserna blir allt från mycket allvarliga (förtida död) till irriterande (människor får sin sömn störd av berusade människor). En del andrahandskador är välkända, såsom trafikolyckor med berusade förare, fosterskador på grund av alkohol, olyckor och våld. Andra är mer okända och har

I korthet:

// **Skador på andra** än den som dricker är totalt sett större än skadorna på alkoholkonsumenter. När detta inkluderas orsakar alkohol troligen betydligt mer totala skador i samhället än exempelvis tobak.

// **Barn och familjer** är ofta extra utsatta, men i skadepanoramats ingår också allmän brottslighet och stora samhällskostnader.

// **Alkoholpolitiska åtgärder** på lokal eller nationell nivå kan bidra till att minska risken för skador, bland annat genom att reglera pris och tillgänglighet.

börjat uppmärksammas först under senare år – här kan alkoholens koppling till HIV/ Aids och tuberkulos tas som exempel.

Barn och familjer extra utsatta

När föräldrar eller andra vårdnadshavare har en hög alkoholkonsumtion – vare sig det är tillfälligt eller regelbundet – ökar risken att övriga familjemedlemmar skadas på olika sätt.

Inom IOGT-NTO-rörelsens projekt runt om i världen ser vi tydligt hur barn drabbas av vuxnas alkoholkonsumtion. Risken för att bevittna eller bli utsatt för våld ökar. Ofta drabbas familjen ekonomiskt, särskilt om en eller båda föräldrarna dricker så mycket att de inte kan jobba, vilket kan leda till att barnen inte längre får gå i skolan utan måste jobba.

En studie från Australien visar liknande

IOGT·NTO·RÖRELSEN

resultat.⁴ Där svarade mer än en fjärdedel av de tillfrågade att de upplevt skador på grund av andra familjemedlemmars drickande. Bland barnen var det vanligt att de såg och upplevde gräl och våld, men också att de blev lämnade utan tillsyn längre stunder.

Alkohol är tydligt kopplat till våld, oavsett om det är i nära relationer, barnmisshandel eller på offentlig plats. Uppskattningar av andelen partnervåld som är alkoholrelaterat varierar mellan länder, från 48 till 87 procent.⁵ En liknande uppskattning gällande sexuellt våld visar att alkohol finns med i bilden i mellan en tredjedel och tre fjärdedelar av fallen.⁶

Andra brott och skador

Också när det gäller exempelvis stöld, rån och inbrott har studier visat samband med alkohol.¹ Ett resultat av detta samband är att alkoholpolitiska åtgärder får effekter som man kanske först inte räknat med. En forskningsöversikt från USA och Storbritannien visar bland annat att höjningar av alkoholskatten leder till en minskad brottsnivå allmänt.

Det har gjorts försök att beräkna samhällets totala kostnader för alkohol i olika länder. Det är en svår uppgift och resultaten varierar beroende på beräkningsmetod, men klart är att det är enorma summor vi pratar om. I en global översikt kom man fram till att kostnaderna ligger mellan 0,45 och 5,44 procent av BNP – fullt tillräckligt för att påverka hela nationers ekonomiska utveckling, särskilt i låg- och medelinkomstländer.

Rekommendationer

// **Alkoholpolitiska åtgärder** som höjda priser och begränsad tillgänglighet har visat sig ha en positiv effekt när det gäller många typer av skador från alkohol. Detta gäller såväl direkta skador som skador på andra, inklusive våldsbrott.

// **Alkoholpolitik** är också en utvecklingsfråga. Skador på både konsumenten och andra bidrar bland annat till att cementera fattigdom.

// **En global alkoholkonvention**, liknande den som finns på tobaksområdet, skulle bidra till att många låg- och medelinkomstländer skulle få en betydligt mer effektiv alkoholpolitik.

Referenser

1. Andreasson, S. Chitritzh, T mfl. (2015). Alkoholens andrahandskador. Rapportserien Alkoholen och samhället 2015/2016. Stockholm: IOGT-NTO och Svenska Läkaresällskapet.
2. Nutt, D. (2010). Drug harms in the UK: a multicriteria decision analysis. London: The Lancet, Volume 376, Issue 9752, p 1558-1565
3. Webbssida: <http://www.healthdata.org/gbd>. Läst 2017-12-12.
4. Laslett, AM., Mugavin, J., Jiang, H., Manton, E., Callinan, S., MacLean, S., & Room, R. (2015). The hidden harm: Alcohol's impact on children and families. Canberra: Foundation for Alcohol Research and Education.
5. WHO (2006). Intimate Partner Violence and Alcohol. WHO Factsheet. Geneva: World Health Organization
6. Boles, S.M. & Miotto, K. (2003). Substance abuse and violence: A review of the literature. *Aggression and Violent Behaviour*, 8(2), 155-174

Om oss

IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete finns i 14 länder i Östafrika, Sydostasien och på Sri Lanka och Balkan. Vårt fokus är alkohol som utvecklingshinder.

Läs mer på www.iogntororelsen.se/internationellt/ eller ring oss på 08-672 60 00.